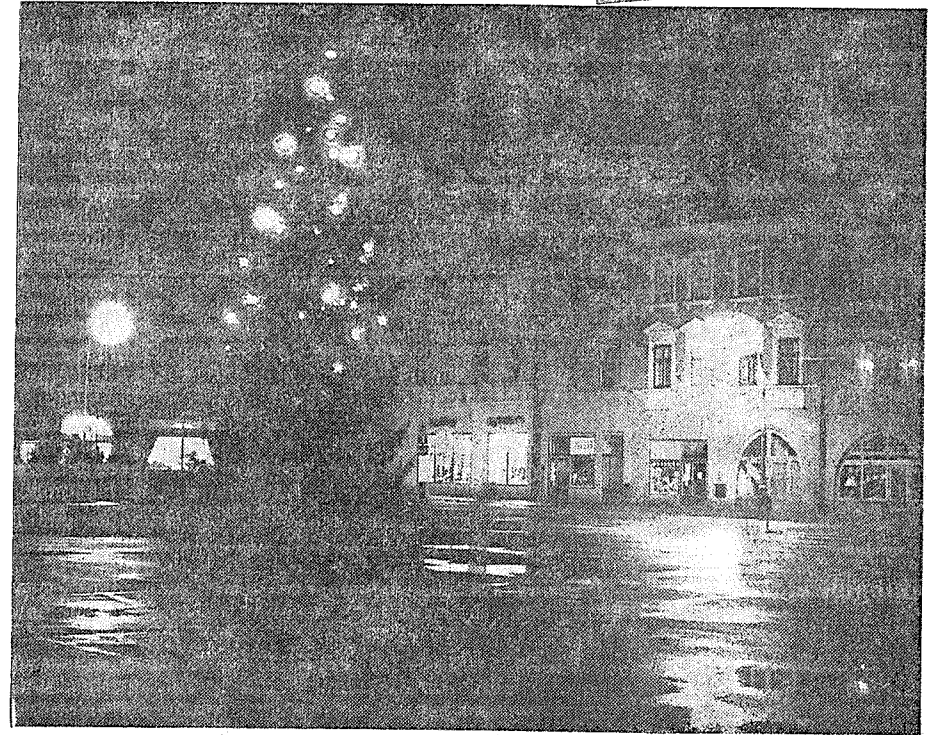

Z P R A V O D A J

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Městská knihovna
Zápotočského 102
759 02 HRANICE n. Mor.

Fotografie Romana Kubíčka

PROSINEC 1989

Ročník XXXI.

Připomínáme si . . .

16. 12. 1919 před 70 lety se narodil v Hranicích ing. Jaroslav Kopecký, projektant, dlouholetý předseda turistického oddílu TJ Sigma Hranice. Jeho zásluhou se podařilo prosadit vybudování lagun pro zachycení fenolových odpadních látek z DELY ve Valašském Meziříčí. Jako dopisovatel novin zveřejnil desítky článků s vodohospodářskou a sportovní tematikou.

25. VÝROČÍ ZALOŽENÍ SDRUŽENÉHO KLUBU ROH

V roce 1964 došlo v našem městě ke sloučení Osvětové besedy Městského národního výboru s kulturními zařízeními ROH — tehdy to byly Závodní klub Sigma a Závodní klub HCV a se závodními výbory ROH vybraných hranických závodů, podniků a organizací. Sloučené kulturní zařízení dostalo název Jednotný klub pracujících a jeho hlavním garantem byl a je dosud závodní výbor ROH Sigma Hranice. Jednotný klub pracujících přejal veškerou činnost dřívější Osvětové besedy a rozšířil ji o potřeby a požadavky sdružených organizací.

Činnost jednotného klubu pracujících byla rozdělena do čtyř základních pracovních úseků, které s malými obměnami zůstávají v platnosti stále. Je to **oblast masově politické práce** kam patří především mimoškolní vzdělávání pracujících (kursy, přednášky, besedy apod.), ekonomická propagace a politickovýchovná činnost. Velmi rozsáhlá je **oblast zájmové umělecké činnosti**. Zde jde o zajištění podminek pro činnost zájmových kolektivů a péči o jejich další rozvoj. **Oblast společenských zábav a kulturní rekreace** zahrnuje různé formy činnosti — koncerty všech žánrů, divadelní představení, hudebně zábavné pořady, soutěžní pořady, večery pro BSP, taneční zábavy, slavnostní programy k významným kulturním a politickým výročím, výstavy. A nakonec **oblast práce s mládeží** která obsahuje činnost Klubu mladých a celostátní systém Mládež a kultura. Kromě uvedených činností převzal Jednotný klub pracujících od Osvětové besedy dva stále úkoly: vydávat Kulturní kalendář města Hranic, později přejmenovaný na Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. Beč. a provádět jedenkrát v týdnu městské vysílání rozhlasu po drátě. Pro naprostou vytíženost pracovníků klubu bylo městské vysílání rozhlasu po drátě v r. 1976 zrušeno.

Jednotný klub pracujících dostal do užívání budovu bývalé Osvětové besedy na Gottwaldově náměstí a budovu Závodního klubu Sigma v Leninově ulici (Tunel), která sloužila do roku 1982 (nyní je na jejím místě budova Raj s provozovnou Olypie). V roce 1987 byla klubu předána k užívání budova na tř. 1. máje, která slouží především jako vzdělávací středisko a je v ní pro město tak potřebná výstavní síň.

Od roku 1985 byl změněn název klubu na **Sdružený klub ROH** a ten platí dosud. Na činnosti SK ROH se podílela a stále podílí řada dobrovolných kulturních pracovníků. Jsou to všichni členové zájmových kolektivů, jejich funkcionáři a vedoucí, dále organizátoři hudebního života a aktivisté Klubu mladých.

Přehled zájmových kolektivů, které působily v klubu od jeho založení:

Velký dechový orchestr — kapelník Rudolf Klívar, nyní Josef Slimáček

Taneční orchestr Jaroslava Jiříčka — kapelník Jar. Jiříček, nyní Mojmír Chuda a soubor má název BOLID

Taneční orchestr Františka Juráče — kapelník Frant. Juráč, později Karel Konečný, soubor zanikl v roce 1983

Instrumentální skupina Emila Vágnera — vedoucí Emil Vágnér, soubor později přešel k jinému zřizovateli

Instrumentální skupina BETA — vedoucí Jaroslav Bagár

Baletní studio — vedené Helenou a Bohumilem Relským, zaniklo v r. 1988

Fotokroužek — předseda Antonín Nesvadba, Gustav Giebl, Jiří Valigura, nyní Roman Kubíček

Loutkářský soubor „Rolnička“ vedený Vlastou a Stanislavem Turkovými, zanikl v r. 1982

Pěvecký sbor „Jurik“ — sbormistr Josef Slimáček, sbor zanikl v r. 1972

Divadelní soubor — vedoucí Zdeněk Langer, soubor zanikl v r. 1985

Kroužek esperanta — vedoucí Alois Jakubec

Na místa zaniklých souborů postupně nastupovaly nové:

POBĚČVANKA — malý dechový orchestr, kapelník Jan Kujal, později Alois Kujal, soubor postupně upravil repertoár jako taneční orchestr

Instrumentální skupina BETA — vedoucí Jaroslav Bagár

Kroužek společenského tance — vedoucí Naděžda a Vlastimil Tumpachovi

Smyčkový orchestr — kapelník Vilém Bláha, nyní Alois Kujal

Dětský pěvecký sbor — sbormistr Jiří Klimeš, nyní Dr. Taťána Jonasová

Komorní smíšený sbor „Harmonia“ — sbormistryně Dr. Taťána Jonasová

Divadelní soubor mladých — vedoucí Michal Heger

Soubor východoasijských bojových umění — vedoucí Radek Fojtů

V Klubu působily také tři beatové soubory — The Brights, Paul's Scarecrows a Sféra 60. Jejich činnost byla nevýrazná a soubory existovaly jen krátkou dobu. Přečodně klub poskytoval podmínky pro činnost akvaristického kroužku a kroužku sportovního bridže.

Při SK ROH pracuje **Kruh přátel hudby** jehož předsedové byli MUDr. Milan Šmrha, MUDr. Václav Kopecký, nyní pracovnice klubu Eva Horáková. V letech 1968—70 pracoval při SK ROH **Klub náročného filmového diváka** jehož předsedou byl MUDr. Milan Šmrha. V roce 1985 byl ustaven **Klub mladých**, jeho prvním předsedou byl Ing. Miloslav Pulkert, nyní pracovnice SK ROH Ludmila Millánová.

Na řízení činnosti SK ROH se podílí rada klubu, složená se zástupců všech sdružených organizací. První předsedkyní byla Dagmar Písarská, po ní převzal funkci Vladimír Trtek, Jaroslav Jiříček, nyní Václav Bělík.

Ředitelé klubu od jeho založení: Věra Šromová, Václav Škapa, Bronislav Ludmila, nyní Vítězslav Šprencel.

Pracovníci klubu od jeho založení, tučně vysázená jména jsou těch, kteří v klubu působí v současné době: Libuše Sekničková, Jarmila Blažková, Jana Mastilová, **Milada Rakovičová** — účetní. Adolf Bachel, Květa Ryšánková, **Eva Horáková**, **Ivana Heiclová**, **Renata Kosková** (v souč. době na mateřské dovolené), **Ludmila Millánová** — prac. programového odboru. Zdeněk Lančík, Zdeněk Haša, Josef Bezděk, Jiří Kovařík, Pavel Stržinec, Ladislav Končal, **Erika Antoňů**, **Radek Fojtů** — prac. provozního odboru. Petr Čepický, Antonín Ličman, Jiří Ott, **Miloslava Poslišilová** — výtvarníci.

Od r. 1977 je Sdružený klub ROH kulturním zařízením se střediskovou působností, zn., že do kolektivu pracovníků je začleněna pracovnice Okresního kulturního střediska Přerov, která metodicky působí v kulturních zařízeních spádových obcí. Od r. 1977 to byla Božena Ottová, nyní Lenka Kajnarová.

Velkou část externích pracovníků klubu tvoří lektoři kursů. Od založení klubu se v lektorském sboru vystřídali:

V hudebních kursech Alžběta Tugendliebová, Anna Baďurová, Marie Samková, Marie Chromá, Hynek Vojanec, v souč. době Oldřich Valenta a Jaromír Hynčiča.

V **jazykových kursech** Jiří Polášek, Ota Čermák, Vladimír Mišurec, PhDr. Olga Svobodová, Eva Raabová, Jitka Pospíšilová, Hana Pražáková, PhDr. Alois Hanzlíček, Vladimír Kubeša, v současné době Jiřina Kučírková a Pavla Burešová.

V **kursech šití** Marta Tomancová, Anežka Šváčková, Naďa Trávníková, Anežka Valentová, od založení klubu až dosud Marcela Kotková.

V **kursech společenského tance** manž. Marie a Ludvík Körblerovi, manž. Marie a František Hajtmarovi, manž. Harašovi, manž. Venuše a Karel Chvatíkovi, manž. Eva a Jiří Koplíkovi, manž. Jitka a Bohuslav Jančaříkovi, v současné době vyučují manž. Naďa a Vlastimil Tumpachovi, Blanka a Viktor Langrovi.

K technickému provozu klubu patří jména: Aleš Bajgar — elektrikář, Vladimír Míša — zvukař a technik při natáčení rozhlasu po drátě, Karel Elefant — zvukař, František Duchoň — domovník, Anna Výkrutová — domovnice, Aloisie a Josef Poláškoví — domovníci v budově Tunel.

Nelze vyjmenovat všechny, kteří byli v průběhu 25. let do činnosti klubu jakoliv zapojeni. Mnozí z nich již nejsou mezi námi, na mnohé jsme zapoměli (necht nám prominou), ale také přicházejí stále noví dobrovolní aktivisté a potěšitelné je, že i z řad mládeže.

Přejme tedy Sdruženému klubu ROH do další pětadvacítky rozšíření činnosti, lepší technické podmínky pro ni a řadu nových obětavých pracovníků!

Kapitolky z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

DŮM KUBEŠOVSKÝ čp. 19 NA NÁMĚSTÍ před Dolním podloubím

Dvoupatrový řadový městský dům čp. 19, stojící na rohu západní fronty Gottwaldova náměstí před Dolním podloubím, je nápadný svým úzkým domovním průčelím, měřícím pouhých 4,2 m. Je to šířka tzv. Růžové ulice v protějším rohu náměstí, která byla přístupovou obrannou uličkou z náměstí na východní část městských hradeb a současně k městské lázni, stojící u městských hradeb. Domnívám se, že v 15. století, před opevněním města kamennými hradbami, baštami a branami, provedeném v prvních dvou desetiletích 16. stol. za Viléma a Jana z Pernštejna, byla tu na místě dnešního domu čp. 19 obdobná průchozí přístupová obranná ulička z náměstí na městské valy a opevnění východní strany města, která pak při plánovité výstavbě náměstí a vyměření parcel měšťanských právovárečných domů na náměstí a v přilehlých ulicích, byla zrušena a zastavěna jako přebytečná a pro obranu města posradatelná. Také další původní obranné uličky z horní části náměstí na městská opevnění, byly při pozdějších přestavbách řadových městských domů zastavěny, nebo zúženy, a hradební zdi prolomeny pro přístup z města na předměstí.

Šenkovní měšťanský dům čp. 19, postavený na úzké domovní parcele, je však dlouhý do hloubky s dvorem a chlévem k městské hradební zdi. Jeho cena 300 zl. v polovině 16. století, do níž byla započtena hodnota tzv. šenkovního regálu domu, byla poloviční proti jiným šenkovním měšťanským domům na náměstí.

První zprávy o šenkovním domě, postaveném na místě dnešního domu čp. 19, máme až z poloviny 16. století, kdy tu stál prostý dům **Martina Rybáře**, povoláním byl nepochybně rybář. Ten jej r. 1572 prodal i se zahrádkou za 320 zl. **Pavlovi Štemberskému**, jednomu ze synů měšťana Petra Štemberského, který se usadil v Hranicích s početnou svou rodinou už před polovinou 16. století, když se vystěhoval pro náboženství spolu s jinými bratrskými rodinami ze Šternberka pod ochranu tolerantní vrchnosti Jana z Pernštejna. Pavel Štemberský si dům zcela

zaplatil. Jeho vdova **Maruše Štemberská**, zvaná pro rozlišení též Maruše Pavlíčka (ve městě bylo usedlých 6 rodin Štemberských), prodala r. 1587 stavebně vylepšený dům za 400 zl. měšťanu **Lukáši Měchovskému**. Ten jí složil hned závdavek 40 zl. a ročně měl dům splácet 10 zlatými dědicům Pavla Štemberského.

Dům čp. 19 před Dolním podloubím po renovaci. Fotografie M. Hlubinková 1988.

Měchovský, přišlý do Hranic z Horního Slezska, měl vyšší právní vzdělání, ovládal též latinu a němčinu, byl proto po smrti městského radního písaře Václava Aujezdeckého ustanoven r. 1596 tzv. **mladším (druhým) radním písařem města Hranic**, a byl jím do r. 1602. Byl zřejmě luterán, v r. 1608 provdal svou dceru Mandalenu za kněze Jana Bohuckého z Bytomě, který byl církevním správcem (farářem) v Kvasicích. Jeho syn Jan Měchovský žil za třicetileté války v Hranicích jako řeznický mistr a měšťan.

Lukáš Měchovský byl dobrým hospodářem a obchodníkem. Svůj právovárečný šenkovní dům **na náměstí renesančně přestavěl a zvětšil**. Když později koupil ve městě větší měšťanský dům, prodal r. 1610 starý svůj dům za 500 zl. **kožešnickému mistru Martinu Bendovi**. Měchovský vzal závdanek 50 zl, ročně měl mu Benda dům splácet částkou 12 zl. Benda platil na domě roční splátky do r. 1622, v r. 1623 však zemřel na mor i s celou rodinou. Dům zůstal pak pustý a neobydlený, byl vojáky, ležícími ve městě zplundrován a poničený až do r. 1632, kdy město zkažený dům prodalo.

Městský písař o tom zapsal „**Léta Páně 1623 byl přímorek, takže z toho domu všichni vymřeli, nejprve Martin Benta, po něm mauželka jeho, naposled dcera sama po smrti rodičů svých v domě, též nemocná zůstávala, také zemřela, svobodná neadorostlá jsouce. A tak ten dům pustý zůstal. Ten čas ležení lidu polského zbořen byl, od Polákův páleno dříví, a do leta 1631 všechno na zkázu přišlo, a žádný z nápadníků se toho domu neujmá**“. Mor řádl ve městě hlavně v r. 1624, kdy zemřelo nejvíce lidí ve městě i na předměstích. Polské vojsko, vyslané na pomoc císaři Ferdinandovi II., leželo při návratu z Vídně, ve městě a v okolních vesnicích celou zimu r. 1624, bralo dříví z opuštěných domů na topení do svých kvartýrů. Tehdy byl zcela rozebrán a zničen také bratrský špitál, ležící vedle bratrského sboru u Veličky.

Pustý a zbořený dům, pozůstalý po Martinu Bendovi, prodal r. 1632 městský úřad na místě nápadníků Lukáše Měchovského (ten zemřel též r. 1623), protože se žádný toho domu neujmá, **řezníku Pavlu Fendrychovi za 200 zl. mor. a bez závdanku**, ročně měl dům splácet 4 zlatými. Od r. 1639 pak sníženy všechny domovní roční splátky podle dekretu vrchnosti knížete Dietrichštejna na polovinu, aby pusté domy ve městě a na předměstí byly osazeny novými osedlíky a snáze si mohli domy opravit. Fendrych žil ještě r. 1638, potom dům držela vdova **Anna Fendryška**. V soupise domů z r. 1644 je uvedeno, že vdova Anna Fendryška „**ušla pro vojáky r. 1642 z domu a dům je pustý**“. Vrátila se do domu až po skončení třicetileté války, pro všeobecnou bídu však dům neopravovala. Po její smrti prodal městský úřad r. 1662 ten dům opět za 200 zl. a bez závdanku pro zpuštění domu **Mikuláši Fendrychovi**, synu Pavla Fendrycha. Ani on pro bídu dům neopravoval a r. 1686 pustil dům za 200 zl. mor. svému zeti **Pavlu Kubešovi**. Přijal jen závdanek 38 zl., které na domě zaplatil, zbytek sumy si měl Kubeša splácet. Fendrych však vymínil sobě a manželce do smrti světničku k obývání.

Rodina Kubešova držela pak tento dům po 4 generace až do roku 1805. Po Pavlu Kubešovi byl dům, oceněný na 300 zl. rýn. připsán r. 1711 jeho synu **Janu Kubešovi**. Z té sumy měl však zaplatit podle otcova testamentu 75 zl. ke kostelu a 25 zl. městskému špitálu. Zbytek 200 zl. rozdělen na 3 díly, z nichž jeden si měl porazit na domě Jan Kubeša, dva díly zaplatit svým sestrám Aničce, vdané za sládku Lukáše Koliska, a Rozině, provdané Lutinské.

Za velkého požáru městských domů celé západní strany náměstí r. 1724, který vyšel ze sousedního domu kováře Šimona Pally čp. 18, vyhořel také Kubešův dům. Jan Kubeša jej ještě stavebně obnovil, po r. 1740 jej pak užívala jeho vdova Barbora. Po její smrti byl dům oceněný na 400 zl. rýn. zapsán r. 1755 **Františkovi Kubešovi**, nejmladšímu synu Jana Kubeši. Ten postoupil dům r. 1791 svému synu **Theodoru Kubešovi**, vyhradil si však do smrti bydlení „**v té hrubé světnici dolní, chlév pro černý a rohatý dobytek**“ a 400 zl si ponechal k své dispozici. Theodor je do r. 1799 otci vyplatil.

Theodor Kubeša starý dům v devadesátých letech 18. stol. barokně přestavěl a zvýšil o půdní patro s dvěma slepými okny a atikovou zeď nad hlavní římsou domu, zakrývající šindelovou střechu. Okna obou pater ozdobil šambránami, nadokenními ozdobnými římsami a štukaturou. Reprezentativnost domovního průčelí zvýrazněna pilastrem, probíhajícím mezi okny obou pater, zakončeným zdobnou hlavicí. V roce 1805 musel však dům pro dluhy prodat v licitaci. Dům byl vydražen za nejvyšší nabídku 3286 zl 45 kr. a koupil jej **soukenický mistr František Blaschek** (později se podepisoval Blaschke), v r. 1835 jej však prodal za 2390 zl. konvenční měny magistrátnímu úředníku v Příboře **Aloisu Wetzelovi, který se v Hranicích oženil s Petronilou**, dcerou Františka Peciny, obchodníka s moukou. Jeho vdova Petronila Wetzlová prodala dům r. 1869 **Josefě Pariskové**, majitelce realit za 3700 zl. rakouské měny, která však v domě nebydlela. Rodině Pařízkové patřil dům až do r. 1938, kdy jej koupil německý knihařský mistr a papírník **Leopold Dobner**, který měl papírnický obchod v rožním domě na Motošíně, později zbořeném.

Po zazdění domovních loubí domů na náměstí v šedesátých letech 19. stol. bylo zazdění loubí domu čp. 19 **upraveno na obchod se širokým vchodem z náměstí a vedlejším bočním vchodem do zadní části přízemí a 1. patra domu**. Tento boční vstup navazoval za loubím na starou úzkou klenutou chodbu na dvůr za domem, po staletí jedinou přístupovou cestu ke chlévům s dobytkem.

Od počátku 20. století byla v zazděném loubí domu, upraveném na obchod, umístěna prodejna novin a papírnictví **Arnošty Gewürzové**, jejíž rodina bydlela v domě až do deportace hranických Židů r. 1942 do nacistických vyhlazovacích táborů smrti. Za první republiky byl obchod označen jako **Hlavní prodejna novin a časopisů**, kde byly k dostání noviny — deníky české i německé, ilustrované časopisy i hranické týdeníky Hlasy z Pobečví, později Moravská brána, Přehled a Střed. Výloha nahrazovaly obě venkovní křídla dveří obchodu, na nichž byly noviny a časopisy vystaveny. Gewürzová vedla obchod sama až do okupace republiky. Celá rodina Gewürzů za okupace zahynula. Nejstarší syn Otto pracoval v redakci ostravského německého deníku Die Morgenzeitung, mladší syn Theodor, úředník u advokáta, byl zatčen na udání a poslán už r. 1940 do koncentračního tábora ve Flossenburgu, že překročil hranici katastru města Hranic, a zemřel r. 1942. Starý Josef Gewürz zemřel po deportaci v Terezíně, jeho žena a nejmladší syn Jindřich zahynuli v Osvětimi. Prodejna novin a časopisů byla v přízemním obchodě až do konce čtyřicátých let.

Při pozdějších úpravách domu, provedených novými majiteli domu **Františkem a Marií Kučerovými** koncem padesátých let 20. stol., bydlícími v domě, byly oba staré vstupy do domu z náměstí nahoře polokruhově zakončené, zazděny, zeď prolomena a osazeny nové prosklené dveře a vedlejší výkladec obchodu, a zdivo přízemí domu pod kordonovou římsou bosováno.

Nyní patří dům Domovní správě města Hranic, která provedla v sedmdesátých letech rozsáhlé adaptační práce bytových prostor v domě i vnějšího vzhledu domu. Obě slepá okna 2. patra domu byla osazena okny, domovní průčelí pro charakternost spadlých omítek bylo zjednodušeno, ponechány jen mohutné nadokenní proklaté zděné římsy oken obou pater s plochou štukovou ornamentikou pod nimi. Při vnitřní adaptaci domu byla zachována ze starého renesančního domu přízemní rozlehlá šenkovní místnost, tzv. mázhaus, rozdělená nyní přičkou, a stará úzká klenutá chodba domem na dvůr, v 1. patře domu některé slohové prvky stavebních úprav 18. a poč. 19. století. V přízemní adaptované místnosti býv. podloubí umístěna **prodejna Zlatnictví, hodinářství**.

Historicky a stavebně hodnotný někdejší měšťanský šenkovní dům s renesančním jádrem z konce 16. století, domovním průčelím a vnitřními pozdně barokními úpravami z konce 18. století, je součástí historického centra města a ozdobou celého náměstí.

Prameny a literatura:

Purkrechtní, gruntovní a městské knihy a matriky města Hranic.
Evidence nemovitých kulturních památek města Hranic a fotoarchiv.
Krajského ústavu státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě.

Skončí Propast a Černošínské jeskyně také na smetišti?

Naše ZO 6—23 ARAGONIT České speleologické společnosti se zabývá výzkumem Hranického krasu. Nedávno jsme informovali čtenáře o historii objevování Černošínských jeskyní. Nedlouho poté jsme byli upozorněni pracovníky Technických služeb města Hranic na nález „jakýchsi“ plánů jeskyní. Po ohledání smetiště jsme zjistili, že se jedná o originální plány Zbrašovských aragonitových jeskyní, podepsané jejich objevitelem J. Chromým. Bohužel, většinu nálezů již zničil oheň.

Aby se zabránilo zničení dalších památek Hranického krasu, obracíme se na čtenáře Zpravodaje s prosbou o předání či odprodeji jakýchkoli písemných a obrazových materiálů, týkajících se Propasti, Zbrašovských aragonitových jeskyní, Jurikovy jeskyně atd. (např. pohlednice, staré fotografie, mapy, brožury, výstřižky), případně vás žádáme o možnost zhotovit fotokopie.

Doufáme ve vaše pochopení pro záchranu jedinečného termálního krasu v nádherném hranickém okolí, včetně zachycení historie jeho výzkumů.

Nabídky posílejte na tuto adresu:

ARAGONIT
ZO 6—23 ČSS
poštovní schránka č. 9
771 11 OLOMOUC

Po domluvě vás můžeme i osobně navštívit.

Za výbor ZO 6—23
Fraňo Travěnc
místopředseda

SWAZARM INFORMUJE

Letos v říjnu poprvé proběhl v Hranicích okresní přebor v cyklotriálu pro děti, kterého se zúčastnily automotokluby z Přerova, Olomouce a Hranic. Celou akci zorganizoval Automotoklub Hranice ve spolupráci s VÚ 8684 v Hranicích.

Důkladná a nelehká příprava pečlivě vybrané trati byla zvládnuta zásluhou obětavé práce soudruhů Vladimíra Škody a Pavla Křištofa na výbornou. Počasí bylo mimořádně příznivé a okolo osmí hodiny se prostor na okraji lesa za Sokolovnou začal hemžit prvními malými závodníky. S výrazem naprostého soustředění ve tváři se starali o své kola, aby ještě s pomocí tatínek provedli poslední úpravy, než kola odevzdají do vyhrazeného prostoru — depa.

Následovala krátká rozprava, zdravotice soudruha Viléma Reicha — ředitele závodu a čestný slib závodníků. Po nutných formalitách, vylosování startovních čísel a časů se první závodníci dostavili ke startu. Z jejich očí se dala vyčíst odhodlanost, bojovnost i tréma smíšená se strachem. Po prvních překážkách ale

opadla předstartovní nervozita a každý bojoval ze všech sil. Trať byla postavena náročně a prověřila jezdce po všech stránkách. Nemalý obdiv si zaslouží také rodičovský doprovod, který pomáhal dětem vynést kola do strmé skalnaté stráně.

K urychlení veškeré administrativní práce a přepočtu přesných bodů bylo vytvořeno výpočetní středisko, které řídil ing. Viliam Belej a ing. Bohuslav Sotulář. Pořadatelé měli k dispozici počítač s tiskárnou, takže výsledky byly vyhodnocovány průběžně. Celý systém byl zabezpečen i opatřením proti výpadku proudu a ztrátě hodnot uložených do počítače. Jelikož hraničtí pořadatelé pracovali s počítačem poprvé, vznikly z počátku obavy, zda všechno bude správně fungovat a tak se některé operace zbytečně zdvojovaly a psaly ručně. Během závodů se vše uvedlo na správnou míru a nasbírali jsme cenné zkušenosti pro pořádání závodů příštích.

Přední místa na výsledkové listině ovládli převážně jezdci z Přerova, z nichž někteří se účastní i Českého poháru. Naši si nevedli rovněž špatně. Nejlepší z nich byli Martin Kulička a Jiří Beneš, oba ve svých kategoriích skončili na pěkném třetím místě.

Vzhledem k tomu, že se jedná o atraktivní druh sportu, byla zklamáním pořadatelů velmi malá účast diváků. Snad se to při pořádání příštích závodů zlepší...

ing. Libor Beneš, člen AMK Hranice

Fotografie čet. abs. Jindřich Beneš.

RYCHLÁ ZDRAVOTNICKÁ POMOC v Hranicích

Od září roku 1980 byla v nemocnici v Hranicích v provozu rychlá zdravotnická pomoc v době od 7.00 do 15.00 hodin. Od 1. 9. letošního roku je tato služba zabezpečována v nepřetržitém provozu. Tímto rozšířením je prakticky v celém přerovském okrese nepřetržitě dosažitelná kvalifikovaná lékařská první pomoc prostřednictvím RZP.

RZP poskytuje pomoc především nemocným a zraněným, hrozí-li vážné poškození zdraví, nebo je-li dokonce ohrožen život. Kromě této pomoci zajišťuje RZP převoz nemocných v nezbytných případech z naší nemocnice na vyšší specializovaná pracoviště za stálé péče a dohledu lékaře.

Kterí nemocní a s jakými příznaky se mají obracet na RZP?

Nejčastěji ošetřovanými bývají nemocní s podezřením na infarkt myokardu. Nejvíce zjišťovanými příznaky je náhle vzniklá bolest na hrudníku, málo nebo vůbec nereagující na nitroglycerin, zpotení, dojem nepravidelné srdeční akce, pocity na zvracení, úzkost. Nemocní s těmito příznaky by již po 20-ti minutovém trvání měli využít tísňové volání na čísle 155.

Druhou nejčastější skupinou jsou nemocní stížení cévní mozkovou příhodou - nejčastějším příznakem je většinou náhlá porucha hybnosti končetinami, nemožnost správně vyslovovat či vůbec hovořit, příznakem může být i náhle vzniklé bezvědomí.

Bezvědomí vůbec, ať je příznakem jakéhokoliv jiného onemocnění nebo stavu (bezvědomí po požití léků, bezvědomí u diabetiků, dětí, poúrazové bezvědomí) je vždy jednoznačně indikací pro výjezd rychlé zdravotnické pomoci.

Morální, lidskou, ale i zákonem uloženou povinností každého je okamžitě poskytnout bezvědomému laickoou pomoc — uložit bezvědomého do stabilizované polohy a kontrolovat zbývající životní funkce, tj. dýchání a oběh. V případě selhání tyto funkce nahradit. Po tomto zabezpečení bezvědomého přichází teprve na řadu přivolání další pomoci. Výsledek zásahu RZP, ale i další intenzivní a často velmi nákladné péče zdravotníků v nemocnici závisí na kvalitě a rozsahu laické pomoci. Praxe nám však ukazuje, že úroveň poskytování této pomoci není úměrná počtu přednášek a kursů, které občané absolvují.

Rychlá zdravotnická pomoc je většinou spojována s ošetřováním zraněných z dopravních nehod a neštěstí. Statistiky však ukazují, že podíl úrazových nemocných je asi jen 20 %. K výjezdu RZP jsou indikováni kromě již uvedených poúrazových bezvědomí především zranění se zlomeninami dlouhých kostí (stehenní, pažní, holení), zejména jsou-li tyto zlomeniny otevřené. Dále zranění s těžkým tupým nebo pronikajícím poraněním hrudníku a břicha, s popáleninami a opařeninami většího rozsahu, šokovaní zranění atd.

Zranění, u kterých je předpokládána zlomenina páteře nebo dokonce již došlo k porušení míchy, by měli být transportováni do nemocnice výhradně pouze vozem RZP, který je k tomu účelu vybaven vakuovou matrací. Tento těžký a závažný úraz předpokládáme podle mechanismu úrazu, podle pohmatové bolestivosti nad páteří a v situacích, kdy zraněný po úrazu nemůže aktivně pohybovat končetinami, pocítuje v nich brnění atd. Často se ale u dopravních nehod setkáváme s tím, že je RZP přivolána, aniž je vůbec jasné, zda zranění vyžaduje okamžitý zásah tohoto týmu. RZP tímto ne plně indikovaným výjezdem naopak ztrácí možnost poskytovat pomoc jinému nemocnému, daleko víc ohroženému.

Vůz RZP je vybaven množstvím prostředků, přístrojů a pomůcek pro poskytnutí pomoci. Nevozí proto tiskopisy pro vystavování pracovní neschopnosti, recepty, tabletové balení léků. Nemocní bez závažných příznaků budou odkázáni do péče obvodního lékaře, event. LSPP. Navíc se vystavují možnosti odmáhání finanční náhrady. Všechna tísňová volání na číslo 155 jsou nahrávána na magnetofonovou pásku.

Zavedení služby RZP v naší spádové oblasti přinese významnou kvalitativní změnu v péči o zdraví obyvatel. Měla by být v indikovaných případech využívána, ne však zneužívána. Význam této rozšířené služby je o to větší, že naší spádovou oblastí prochází důležité mezinárodní silniční tahy, jsme důležitou železniční křižovatkou, v těsném sousedství se nachází rozsáhlý lázeňský komplex a v neposlední řadě se naše blízké okolí má stát místem výstavby velkých investičních celků.

MUDr. František Novák,
vedoucí RZP v Hranicích

Životní jubilea občanů našeho města v prosinci 1989

75 let:

Pejřilová — Plocková Marie, 1. máje 1078
Vybíralová Otylie, Hromůvka 1523
Kříž František, Revoluční 69
Kacar Josef, Jungmannova 1805
Idziová Františka, Jungmannova 1805
Jaroš Josef, Sklený kopec 310
Fojtik Alois, Hakenova 1108
Škrobálková Cecilie, Vrchlického 930
Tiefenbachová Markéta, Vrchlického 1032
Gajdulová Božena, Drahotuše, Záchalupčů 154
Andrýsek Alois, Velká 87

80 let:

Bartošová Jaroslava, Jungmannova 1805
Mazal František, Jungmannova 1805
Čadová Eliška, Vrchlického 875
Bartošek Jan, Švermova 1419
Fischerová Anděla, Jurikova 632
Bartošová Anežka, Sovětské armády 258
Pražáková Milada, Drahotuše, nám. Osvobození 54

85 let:

Říman František, Jaselská 1277
Vývoda Tomáš, Pod Křivým 1240
Petrová Marie, Komenského 449
Černušková Marie, Vrchlického 931
Pól František, Drahotuše, Hranická 344

90 let:

Sedlařík František, Hromůvka 1525
Ondra Bohuslav, Drahotuše, Zahradní 185

91 let:

Juráňová Anna, Jungmannova 1805
Král Bohumil, Olšovec 44
93 let: Vičková Štěpánka, Drahotuše, Hranická 82
94 let: Korčová Štěpánka, Sovětské armády 446
95 let: Kopřiva František, 1. máje 1662

PROGRAMY SK ROH

Středa 6. 12.
sál KM
19.00 hod. Akce Klubu mladých
PERLIČKY Z DIVADELNÍHO ZÁKULISÍ
Humorné pásmo skečů, vyprávění a písní o nelehké cestě adepta herectví od přijímacích zkoušek na školu až po „prkna, která znamenají svět“. V režii V. Lautnera nastudovali členové Státního divadla Brno — Z. Černín, Z. Junák a D. Konvalinková.

Sobota 9. 12.
sál SK ROH
19.30 hod. **PÍSNÍČKÁŘ WABI DANĚK**

Úterý 12. 12.
sál SK ROH
19.00 hod. **PETR NOVÁK se skupinou v pořadu MEMENTO**

Pátek 15. 12.
Sobota 16. 12.
sokolovna
19.00 hod. **KOLONY**
Slavnostní závěrečné lekce kursů společenského tance a chování.
K tanci hraje POBEČVANKA — řídí Alois Kujal.
V pátek řídí společenskou zábavu mnaž. Naďa a Vlastimil Tumpachovi, v sobotu manž. Blanka a Viktor Langrovi.

Neděle 17. 12.
sál SK ROH
15.00 hod. **TANEČNÍ DISKOTÉKA**

Pátek 22. 12.
sál SK ROH
17.30 hod. **VÁNOČNÍ KONCERT**
Účinkuje: Hranický dětský pěvecký sbor — obě oddělení
Sbormistryně: Dr. Tatána Jonasová

Čtvrtek 28. 12.
kostel
18.30 a 20 hod. **VÁNOČNÍ KONCERT**
Účinkují: Kamorní smíšený sbor „Harmonia“ SK ROH Hranice
„Collegium vocale“ Olomouc
Program: J. J. Ryba: Česká mše vánoční,
F. X. Brixi: Missa pastoralis
Sbormistryně: Dr. Tatána Jonasová

Přednášky:

Pondělí 4. 12. **JAK SI VYLEPŠIT BYT**
Pondělí 11. 12. **JAK NALOŽIT S VOLNÝM ČASEM**
V klubovně SK ROH na tř. 1. máje vždy v 19.00 hod.

Videokavárna:

Soboty 2. a 16. 12. od 19.00 hod. do 24.00 hod. v sále KM

Změna programů vyhrazena.

Předprodej vstupenek v kanceláři SK ROH, tel. 20 741

KURSY ŠITÍ

10. ledna 1990 zahajujeme opět vyučování ve dvou kursech šití. Vyučovat bude Marcela Kotková, začátky kursů jsou v 15.00 a 18.00 hodin.

Přihlásit se můžete od 1. prosince 1989 denně do 16.00 hodin v kanceláři SK ROH.

PRACOVNĚ PRÁVNÍ PORADNA

V prosinci se uskuteční v tyto dny — 7. 12. a 21. 12. vždy v době od 15.00 do 17.00 hodin v kanceláři ředitele SK ROH.

Členský průkaz ROH nutno vzít s sebou.

VÁNOČNÍ KONCERTY V HRANICÍCH

Koncertní činnost pěveckých sborů při Sdruženém klubu ROH každoročně vrcholí v období vánočních svátků.

Obě oddělení Hranického dětského pěveckého sboru vystoupí na Vánočním koncertu, který je připraven na pátek 22. prosince t. r. Pro mnohé malé zpěváčky z přípravného oddělení to bude první veřejné vystoupení. Připravovali se na ně s opravdovým dětským zaujetím a nadšením. Pět desítek dětí vyspělejšího hlavního oddělení sboru přednese bohatý repertoár lidových písní, skladeb současných českých autorů a vánočních koled. Na koncert jsou zváni všichni příznivci Hranického dětského pěveckého sboru, ale hlavně rodiče zpívajících dětí, protože hlavně pro ně děti program připravovaly. Vždyť tatínek a maminka v hledišti bude pro ně povzbuzením i odměnou.

Smíšený pěvecký sbor „Harmonia“ připravil tentokrát ve spolupráci s pěveckým sborem „Collegium vocale“ z Olomouce koncertní repertoár, který je k vánočnímu zpívání přímo předurčen. Kromě tradiční a stále větší oblíbené se těšící ČESKÉ MŠE VÁNOČNÍ Jakuba Jana Ryby byla nastudována půvabná MISSA PASTORALIS Františka Xavera Brixiho, jehož skladby podstatně ovlivnily českou hudbu druhé poloviny 18. století a vycházely stejně jako skladby Rybovy z kořenů české lidové zpěvnosti. Obě tato díla tvoří program dvou Vánočních koncertů, které se uskuteční 28. prosince t. r. v římsko katolickém kostele. Věříme, že vynikající akustika chrámového prostoru umožní staré české hudbě zazářit v plném lesku. Pro zajímavost uvádíme, že stejný program obou sborů zazní také v Prostějově dne 20. 12. t. r. v sále divadla a v Olomouci 21. 12. t. r. ve Fučíkově sále.

Stálým příznivcům Hranického dětského pěveckého sboru a smíšeného sboru „Harmonia“ děkujeme za celoroční podporu při naší činnosti a všem hydbymilovným posluchačům posíláme kromě pozvání na Vánoční koncerty také přání pevného zdraví, spokojenosti a úspěchů!

Barbora Pánková

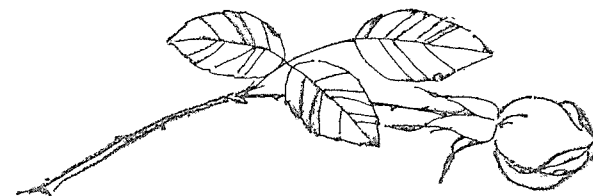
Pěvecký sbor „Harmonia“ zpíval 11. října t. r. v sále Lidové školy umění.

Zemřelí občané našeho města v říjnu 1989

- Kopečná Jaroslava, Mostní 580, nar. 20. 3. 1914
Hošťálková Františka, Jungmannova 1805, nar. 28. 1. 1903
Spurný Břetislav, Galašova 1730, nar. 27. 6. 1955
Gadasová Marie, Jungmannova 1805, nar. 23. 10. 1902
Markusová Františka, Drahotuše, Nádražní 270, nar. 25. 6. 1902
Bezděková Marie, Lhotka 5, nar. 25. 5. 1923
Vinklárek Josef, Palackého 1512, nar. 11. 8. 1923
Bajgar Augustin, Jungmannova 1805, nar. 28. 8. 1911
Ing. Hampl Stanislav, 1. máje 1725, nar. 21. 1. 1932
Štychová Růžena, Jungmannova 1805, nar. 13. 3. 1900
Rybníček Vladimír, Obránců míru 1362, nar. 11. 5. 1927
Lysák František, Struhlovsko 1406, nar. 8. 5. 1920
Hlaváčová Františka, Tyršova 600, nar. 5. 4. 1919
Klipec Alois, Komenského 652, nar. 25. 5. 1914
Eađurová Anna, Husitská 798, nar. 3. 5. 1904

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům!

PROGRAMY KIN

Kino Svět

28. 11.—1. 12. **Kopytem sem, kopytem tam**
Bezstarostná existence tří přátel je smrtelně ohrožena AIDS.
Film V. Chytilové. Nevhodný do 15 let
- 2.—4. 12. **Podivná policie**
Nebezpečná hra policejního komisaře, pátrajícího po pachatelích série brutálních vražd.
Francouzský film. Nevhodný do 15 let
- 5.—8. 12. **Indiana Jones a chrám zkázy**
Další neuvěřitelná dobrodružství archeologa - dobrodruha.
Americký film, režie Steven Spielberg. Nevhodný do 12 let.
- 9.—11. 12. **Bony a klid**
Vekslácká balada o tom, co všechno lze prodat a koupit.
Český film. Nevhodný do 18 let.
11. 12.
v 17.00 hod. **Assa**
Symbolický obraz existence lidí na okraji společnosti.
Představení pro členy KPSF
- 12.—15. 12. **Číslo 5 žije**
Americká sci-fi komedie o tom, co se stane, když robot dostane vlastní rozum.
- 16.—18. 12. **Starman**
Unesená žena a pronásledovaný mimozemšťan v nebezpečí.
Film USA, Nevhodný do 12 let
18. 12.
v 19.30 hod. **Mefisto**
Příběh herce, hledajícího sama sebe v rozporuplné době nastupujícího fašismu.
Maďarský film. Představení pro členy Filmového klubu.
- 19.—22. 12. **Kráska neřestí**
Tragikomedie o starých tradicích, morálních zábranách a nudistickém opojení.
Jugoslávský film. Nevhodný do 18 let
23. a 25. 12. **Poslední císař**
Životní osudy následovníka čínského trůnu.
Film Itálie-ČLR, dvojprogram. Nevhodný do 15 let

- 26.—29. 12. **Něžní zmatkaři**
Tři přátelé - potencionální otcové se starají o těhotnou dívku.
Komedie NSR. Nevhodná do 15 let
30. 12.—1. 1. **Štěk**
Boleslav Polívka v hlavní roli tragikomedie o herci, který se pustil do zápasu s lhotejností.
Film SSR. Nevhodný do 12 let.

V neděli 24. 12. a v neděli 31. 12. nehrajeme.

Začátky představení jsou v 17.00 a v 19.30 hodin.

Na označené filmy poskytujeme 50 % slevu.

Změna programu vyhrazena.

Filmy pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin

2. 12. **Princ zaječí srdce**
Příběh dospívající dívky, film NDR
9. 12. **Mrkáček Čiko**
O přátelství dvou chlapců a psa, film ČSR
16. 12. **Pozor na opičky**
Pásmo pohádkových dobrodružství malých nezbedníků — film SSSR
23. 12.
ve 14.00 hod. **Oslí kůže**
Film SSSR
30. 12. **Perinbaba**
Pohádka o babce, která tvořila sněh a Jakubovi, kterého se bála i smrt.

Filmy pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

3. 12. **Není čas umírat**
Film NSR — dramatický boj o záchranu lasserového děla.
Nevhodný do 12 let
10. 12. **Brewsterovy miliony**
Komedie USA

17. 12. **Když Burian prášil**
Klasická česká komedie

V neděli 24. 12. a v neděli 31. 12. nehrajeme

Představení pro školní družiny — každé úterý a středa ve 13.30 hod.

5. a 6. 12. **Modré z nebe**
Pohádkový příběh. Film ČSR

12. a 13. 12. **O Maryšce a vlčím krádku**
Pásmo pohádkových příběhů — film ČSR

19.—20. 12. **Vánoční příběhy**
Šest pohádek pod stromečkem, film ČSR

V době prázdnin představení pro družiny nehrajeme

Dino Drahotuše

Pátek 1. 12. **Zubaté ostří**
19.30 hod. Kriminální film USA.
Pondělí 4. 12. **Dramatické vyšetřování rituální vraždy.**
19.30 hod.

Neděle 3. 12. **Muž z Hongkongu**
16.30 hod. Opět J. P. Belmonto v neuvěřitelných příhodách na cestách do Orientu.

Středa 6. 12. **Manaos**
19.30 hod. Dobrodružný útěk z kaučukových plantáží.
Film Itálie, Španělska a Mexika.

Pátek 8. 12. **Daryl**
19.30 hod. Sympatický omyl vědy s fenomenální pamětí a mimořádným
Neděle 10. 12. **cítem. Sci-fi film Velké Británie.**
16.30 hod.
Pondělí 11. 12.
19.30 hod.

Středa 13. 12. **Mstitel s pištalou**
19.30 hod. Korejský dobrodružný film o odvaze, statečnosti a lásce.

Pátek 15. 12. **Muž a žena po dvaceti letech**
19.30 hod. Volné pokračování slavného filmu Francie.
Pondělí 18. 12. **Melodramatický příběh.**
19.30 hod.

Neděle 17. 12. **Šípy Robina Hooda**
16.30 hod. Dobrodružný příběh o legendárním zbojníkovi.

Středa 20. 12. **Příběh 88**
19.30 hod. Český psychologický příběh ze života mládeže.
Pokušení plodí hřích aneb: Být či nebýt nevěrná.

Pátek 22. 12. **Plevel**
19.30 hod. Dramatická cesta z doživotního žaláře na Broadway.
Sobota 23. 12. **Americký psychologicko-společenský film.**
16.30 hod.
Pondělí 25. 12.
19.30 hod.

Středa 27. 12. **Mise**
19.30 hod. Neblahý osud indiánské osady. Historické drama.
Film oceněný „Zlatou palmou“ a „Oscarem“.

Pátek 29. 12. **Sedím na konáři**
19.30 hod. Příběh o náhodně nalezeném pokladu.
Sobota 30. 12. **Osobitý pohled na poválečná léta.**
16.30 hod.
Pondělí 1. 1. 1990
19.30 hod.

Nedělní pohádky pro děti — ve 14.30 hod.

Neděle 3. 12. **Veverka a kouzelná mušle**
Film o snech a touhách těch nejmenších

Neděle 10. 12. **O zlatém zrnítku**
Dětské pásmo krátkých filmů.

Neděle 17. 12. **Zvířata odpovídají**
S kamerou do přírody tří kontinentů

Neděle 7. 1. 1990 **Pražské tajemství**
Česká komedie. Pan Aufák na stopě mezinárodních pašeráků.

Představení pro družinu — vždy ve středu od 13.30 hod.

Středa 6. 12.	Jak šel medvídek na kytičky Sedm pohádek pro nejmenší
Středa 13. 12.	Pyšná princezna Oblíbená a úspěšná pohádka pro malé i velké.
Středa 20. 12.	Pane, k princeznám se nečuchá Dětské pásmo pohádek
